

Presentatie Iris Daalder NAPK in reflectie op satellietrekening cultuur en media 2018

Ik moet eerlijk zeggen dat ik een beetje verbaasd was toen Jan-Jaap vroeg of ik een bijdrage zou willen leveren aan deze middag, deze expertmeeting. Wat zou ik nog kunnen toevoegen aan de duiding van de experts? Ik ben geen onderzoeker, en ook geen data-analist. Dus ik twijfelde even. Maar toen bedacht ik me dat ik wel iets toe kan voegen, namelijk een perspectief op data-analyse vanaf mijn plek in het veld.

Wat is dan die plek?

Ik werk voor de NAPK, dat staat voor Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten. Bij onze vereniging zijn 160 professionele producenten van podiumkunsten aangesloten, die voor het overgrote deel werken met overheidsfinanciering. Van de leden zijn er 39 instellingen die subsidie direct van het ministerie van OCW ontvangen, en 95 organisaties werken met subsidie van het Fonds Podiumkunsten. Veel producenten ontvangen daarnaast ook nog van gemeentelijke subsidie.

Ik werk er nu ruim 11 jaar, en in die jaren is meermaals gebleken hoe ontzettend belangrijk het is om cijfermatig te kunnen onderbouwen wat de toegevoegde waarde is van podiumkunsten, waaróm subsidie zo belangrijk is, en wat er tot stand komt met de inzet van die overheidsmiddelen. Wij zijn de branchevereniging en de belangenbehartiger van de podiumkunsten - we zijn allemaal cultuurliefhebbers. *Wij* zien het wel, het effect dat cultuur, en podiumkunst in het bijzonder, kan hebben op het publiek, in de maatschappij. Hoe belangrijk het is voor de democratie.

Maar maak het maar eens hard. Voor de mensen die niet graag in de zaal zitten, voor diegenen die met hele andere maatstaven meten als het gaat om overheidsuitgaven. Hoe onderbouwen we dan dat onze sector van vitaal belang is, dat die uitgaven gelegitimeerd zijn omdat het *investeringen* zijn. Door er tegenover te stellen wat de economische toegevoegde waarde is van de cultuursector, op macroniveau.

Het blijft behelpen, in onze sector, met de harde kant van de argumentatie, en met het doorlopend verzamelen van cijfermateriaal waarmee we onze argumenten kracht kunnen bijzetten.

Toen ik bij de NAPK kwam werken hadden we SAINT en DAS, dat waren de data-analyse systemen van respectievelijk de theatersector en de danssector. Maar die systemen hadden twee grote beperkingen:

- 1) we verzamelden alleen de financiële en prestatiegegevens van onze leden. Dat waren er veel, maar het was niet de hele theatersector noch de hele danssector. Dus de scope was beperkt.
- 2) de administratieve druk voor onze leden was groot. Ze moesten al hun cijfermatige informatie én bij ons in het systeem aanleveren, én bij de subsidiegever. Dat maakte dat we eindeloos aan het nabellen waren om de gegevens compleet te krijgen.

In de nasleep van de bezuinigingen van Zijlstra moest in 2014 ook de NAPK reorganiseren, en besloten we min of meer noodgedwongen om de data-analyse niet meer in de organisatie te borgen. Dit had er ook mee te maken dat vrijwel al onze leden ze toch al bij het ministerie of het FPK moesten aanleveren, en bovendien werd het nieuwe systeem van OCW gebaseerd op SAINT. Dus leek het handig om onze datasets via die weg op te vragen, waarmee we dan onze eigen analyses konden maken. De praktijk bleek wat weerbarstiger.

Binnen de NAPK was geen expertise meer op data-analyse; sowieso waren we na de reorganisatie zeer minimaal bemenst en lag de prioriteit vaak elders; de contactpersonen bij het ministerie wisselden nogal eens en als de behoefte of noodzaak dan opkwam hadden we eigenlijk niks paraat.

Onze voormalige data-analist tuigde voor onze leden een data-tool op in Power BI. En toch merkten we dat we meer consistent aan de slag moesten met verzameling en duiding van cijfermatige informatie.

In aanloop naar de huidige cultuurnotaperiode ontstond er grote behoefte aan inzicht in wat het verschil was tussen fair practice, meer specifiek *fair pay*, en de daadwerkelijke beloning in de cultuursector. De SER en de RvC hadden al in twee rapporten de alarmbel geluid over de schrijnende arbeidsmarktsituatie in de culturele sector, en dat was voor Kunsten '92 en ons aanleiding om de kloof tussen faire beloning en daadwerkelijke beloning inzichtelijk te maken. We zetten in korte tijd samen met SIRM een onderzoeksopzet en een tijdplanning op, waarbij onze cao toneel en dans de norm was voor fair pay. Die cao is algemeen verbindend verklaard, dus elke professionele producent die zich bezighoudt met toneel en/of dans op het podium is verplicht om zich eraan te houden. De onderzoekers probeerden in enquêtes en in persoonlijke interviews te achterhalen waar dan het verschil tussen norm en werkelijke honorering uit voortkwam. Dit gebeurde niet alleen voor de podiumkunsten maar ook voor een aantal andere deelsectoren in de culturele sector.

De uitkomsten van dit onderzoek waren heel waardevol omdat we hiermee de raad voor cultuur, het ministerie en de politiek goed onderbouwd konden aantonen waar de verborgen pijn zit (ik zeg expres niet zat) in onze sector en wat er nodig is om die te verminderen of liever nog, weg te nemen.

Maar de coronacrisis kwam als een tsunami over de sector heen en maakte dat heel andere zaken voorrang kregen. Het afgelopen jaar heeft de taskforce culturele en creatieve sector ervoor gezorgd dat er heel snel financiële informatie verzameld werd over de enorme verliezen die de cultuursector leed door de sluiting. Die informatie was onwaarschijnlijk belangrijk, want daarmee heeft de minister extra coronasteun voor de sector weten te organiseren.

En vervolgens haalden wij wederom expertise van buiten om cijfermatig te onderbouwen in welke mate onze leden in 2020 mensen aan het werk hebben gehouden met die coronasteun. En hebben we dit jaar aan de Boekman Stichting gevraagd om voor onze leden de prestaties over 2020 in kaart te brengen, ten opzichte van 2019.

Het is heel waardevolle informatie, maar ook steeds ad hoc.

DIP lijkt uitkomst te bieden. DIP staat voor Digitaal Informatieplatform Podiumkunsten. Het is een tool waarmee producenten en afnemers geautomatiseerd hun boekingsafspraken kunnen maken en afhandelen. En *along the way* kan er heel veel aanvullende informatie vergaard en ontsloten worden. Het Fonds Podiumkunsten heeft al een koppeling met DIP, zodat wat daar wordt ingevoerd, in één keer kan worden geëxporteerd naar de database van het fonds, en de bedoeling is dat dit voor de door OCW gefinancierde producenten ook mogelijk wordt. Dat gaat enorm helpen in de verlichting van administratieve druk.

Wij willen graag in de toekomst uit die data kunnen putten om op generiek niveau duiding te kunnen geven aan de ontwikkelingen in onze podiumkunstensector.

Een niveau daarboven draagt de Boekman Stichting zorg voor de cultuurmonitor, wat een essentieel instrument om de ontwikkelingen in de gehele cultuursector te kunnen volgen en duiden.

En op het hoogste abstractieniveau is daar dan de satellietrekening cultuur en media, die de economische impact inzichtelijk maakt.

Wat zegt dit verhaal nu over de satellietrekening? Eigenlijk niet echt veel. Ik heb vooral even ingezoomd en het vergrootglas gelegd op het domein podiumkunsten, om jullie een kijkje te geven in hoe het er bij ons aan toe ging en gaat. En impliciet is dit wel een pleidooi vóór het op deze wijze voortzetten van de satellietrekening, de cultuurmonitor, en DIP, zodat we door de tijd heen de verschillen van beleidskeuzes, financiële ontwikkelingen en specifieke inspanningen kunnen terugzien in de cijfers. Op macro-, meso- en microniveau.